

TÜRÜK

2021, Yıl/Year: 9, Sayı/Issue: 24, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / *Date of Received*: 07.01.2021

Kabul Tarihi / *Date of Accepted*: 17.03.2021

Sayfa / *Page*: 173-185

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / *Writer*:

 Hüseyin KABA

Özbekistan Taşkent Alişir Nevai Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi, Türk Dili
Okutmanı

kaba5559@gmail.com

YENİ BİR SEĞİRNÂME NÜSHASI ÜZERİNE

Öz

Seğirnâme; vücudun baştan ayağa kadar olan uzuv ve bölümlerinin istemsiz bir şekilde kasılması, titremesi ve bu durumun gelecekteki olumlu ve olumsuz delaletleri hakkında yapılan yorum ve hükümleri içeren eserlere verilen addır. Türk edebiyatında geçmişten günümüze birçok örneği verilen bu metinlerin insanoğlunun merak duygusundan beslenmesi toplum arasında çok okunur olmasında etkili olmuştur.

Bu çalışmada, Düzce'de İsmail DEMİR'in şahsi kütüphanesinde yer alan bir mecmuanın 132a-134b varakları arasında yer alan seğirnâme nüshası transkripsiyon harfleri ile günümüz Türkçesine aktarılarak nüshanın imla ve dil hususiyetleri, seğirmelerin tertibi ve yorumları incelenmiştir. Son bölümde metnin aslına da yer verilmiştir. Şahsi kütüphanede yer alan bu seğirnâmenin incelenmesiyle, yeni çalışmalara katkı sunulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Seğirnâme, yazma nüsha, seğirme, Düzce, yorum

ON THE COPY OF A NEW TWITCH-LETTER

Abstract

Twitch-letter; It is the nâme given to the works that contain comments and judgments about the involuntary contraction and shaking of the limbs and parts of the body from the head to the feet and the positive and negative

indications of this situation in the future. The fact that these texts, of which many examples are given in Turkish literature from past to present, are nourished by the sense of curiosity of human beings, has been effective in their being widely read among the society.

In this study, the copy of the Seğirnâme, which is located between 132a-134b sheets of a magazine in the personal library of İsmail DEMİR in Düzce, was transferred to today's Turkish with transcription letters and spelling and language features, arrangement and interpretations of the twitches were examined. In the last part, the original text is also included. It is aimed to contribute to new studies by examining this twitch in the personal library.

Keywords: Twitch-letter, manuscript copy, twitch, Duzce, comment

1. GİRİŞ

1. 1. Seğirnâme

İnsanı öğrenme, araştırma ve keşfetmeye yönlendiren en önemli etken merak duygusudur. İnsanoğlu hep bir adım sonrasında neler olacağını bilmek istemiş ve bunun sonucunda falnâme, seğirnâme, tabirnâme gibi türler ortaya çıkmıştır. Bu türlerden biri olan Seğirnâme; vücudun baştan ayağa kadar olan uzuv ve bölümlerinin istemsiz bir şekilde kasılması, titremesi ve bu durumun gelecekteki olumlu ve olumsuz delaletleri hakkında yapılan yorum ve hükümleri içeren eserlere verilen addır. Bu tür batıda ana hatlarıyla palmalogie, Araplarda ilm-i ihtilâc olarak adlandırılır (Sümbüllü, 2016: 175).

İhtilâclarla ilgili inanışların zamanla İslamî bir kisveye büründürüldüğü görülür. Bu duruma, konuyla ilgili görüşlerin Câfer-i Sâdık ve Suheyb gibi İslamî dönemde yaşamış şahsiyetlere dayandırılması delil olabilir. Seyirmelerden hareketle gelecekte haber veren Seyirnâme, Tâbirnâme ve ihtilâcnâme isimli eserler genellikle anonim bir karaktere sahiptirler. Bunları kimin yazdığı belli değildir. Sadece eserin girişinde bilgiler kime nispet ediliyorsa o şahsın adı zikredilir (Ersoy, 2015: 63).

İslâmiyet öncesinde ve İslamiyet sonrasında halk arasında varlığını sürdüren gaybî ilim ve yaklaşımlar, İslamla birlikte dönüşmüş, birtakım değişikliklere uğramıştır. Fakat yine de halk arasında revaç bulmuştur. IX. yüzyılda Runik harflerle yazılmış olan “İrk Bitig” isimli meşhur fal kitabının varlığı, bu türün Türk kültür ve medeniyeti içerisindeki ehemmiyetini ve gelişim sürecinin seyrini sergilemek adına, en bildik örneği oluşturmakla kayda değerdir (Sümbüllü, 2007: 54).

Seğirmek fiili; TDK Türkçe Sözlük'te “Hafif kımıldamak, genellikle vücudun bir yerinde deri ile birlikte derinin hemen altındaki kaslar hafifçe oynamak.¹”, Tarama Sözlüğü'nde “Hafif kımıldamak, kıpırdamak, seğirmek.²” şeklinde yer alır. Seğirnâmenin inandırıcılığını artırmak için peygamberlerin, meleklerin ve vahyin tanıklığına başvurulur ve seğirmelerin yorumu için esere bakılması ve ona göre amel edilmesi gerekliliği üzerinde durulur. Ayşe KETE tarafından hazırlanan

¹ Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr> [Erişim: 22.12.2020]

² Tarama Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr> [Erişim: 22.12.2020]

Segür-nâme; İnceleme-Metin-Dizin adlı yüksek lisans tezinden alınan ve Abdulgani Bin Abdulcelil-i Geredevî'ye ait Risâle-i Segürnâme adlı eserin giriş metni bunun açık ve güzel bir örneğidir.

“Risâle-i Segürnâme. Bismillahirrahmanirrahim elhamdü'llahi Rabbil 'âlemin ve şallallahu 'alâ seyyidînâ Muhammed ve âlihi ve şahbihi ecma'in ammâ ba'd. Bilmek gerekir ki Allah sübhânehu ve te'âlâ levh-i maḥfûzasında nice melâ'ike ta'yin etmiştir ki haddi ve hisâbı bulunmaz ve içlerinde ba'z-ı melâ'ike vardır âdem oğlanlarına bir 'alâmet veyâ bir haber-i Raḥmân vâkı' olsa bir melâ'ike gelür kanadınun ucıyla tenine doḡunuverir. Bilün ki ol yire doḡunan melekdir, izn-i Haḡ olmuştur korḡar segürmege başlar. Öyle oldıysa bu Risâle-i Segürnâmeye açup baḡa eger ḡayr 'alâmet ise şükr ide eger şerr 'alâmet ise tevbe ve istiḡfâr ide ve şadaḡa vire. İnşâ'allah ḡabûl olduḡdan şonra ol segürmek ḡayra tebdil ola ve daḡı nice 'ulemâlar ve nice peygamberlerden ḡazret-i Yûsuf zindânda iken virildi ve ḡazret-i sultân-ı a'zâm Muhammed 'aleyhis selâmın vahy ilhâmı evvel segürnâme ilen idi ve nice kimesneler buḡa 'amel iderler idi. Saḡa daḡı lâzım gelürse ḡudretullâhdan ḡaber alasin daḡı okıyana 'amel idene lâzımdır ki sebeb-i te'lifin ḡayr du 'âdan iḡrâc itmeyeler li'llahi'l- 'âlemin” (Kete 2008: 13)

Seḡirnâmeler; iki gruba ayrılır: Birinci grupta bir seḡirme ve tabiri yer alırken ikinci grupta karşılaştırma yapılarak önce seḡirme verilip beş tanınmış tabircinin tanıklığına başvurulur. Bilinen en eski seḡirnâme Uygur Türkçesiyle yazılmış ve eser hakkındaki ilk çalışma Reşit Rahmeti ARAT tarafından yapılmıştır. Arap harfli seḡirnâmeler üzerindeki ilk çalışma ise Zajaczkowski tarafından hazırlanmıştır (Sertkaya 2011: 1533-35). Seḡirnâmeler hakkında bugüne kadar birçok yayın yapılmıştır.³

³ M. K. Özergin, (1967). “Eski Bir Seyirme-nâme”. *Türk Folklor Araştırmaları*, S. 211, s. 4331-4332. / H. Ersoylu, (1989). “Seḡir-nâme”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 27-48. / M. Tatçı, (1993). “Türk Edebiyatındaki Seḡir-nâme ve Çin-nâme Türlerinden Birer Örnek”. *Türk Dili Araştırmaları*, S. 87, s. 237-242. / H. Ersoylu, (1995). “Seḡir-nâme II”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 99-145. / S. Özçelik, (1996). “Bir İhtilâc-nâme Üzerine”. *Millî Folklor Dergisi*, S. 31, s. 98-111. / R. Karaatlı, (1999). “Türkçe Bir Seḡir-nâme Üzerine”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 42, s. 89-126. / Y. Z. Sümbüllü, (2007). “Seḡir-nâme ve Seḡirmek Manaları Üzerine Bir İnceleme”. *Atatürk Üni. Türkiyat Araştırmaları Enst. Dergisi*, S. 32, s. 53-69. / A. Kete, (2008). Segür-nâme; İnceleme-Metin-Dizin. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi. / S. Özyaşamış Şakar, (2010). “Bir Tür Fal Kitabı: İhtilâc-nâme”. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı 22, s. 213-228. / Y. Z. Sümbüllü, (2010). *Seḡirnâme*, Erzurum: Fenomen Yayınları. / A. G. Sertkaya, (2011). “Bilinmeyen Bir Seḡir-nâme Yazması”. 38. ICANAS, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, s. 1533-1560. / F. R. Süer, (2011). “Bir Seḡir-nâme Örneḡi”. *Turkish Studies*, C. 6, S. 4, s. 287-304. / Y. Z. Sümbüllü, ve M. A. Gözitok, (2014). “Gaybî Bir İlim Şubesi Olarak İhtilâc-nâmeler ve Mevlana Sevâdî'nin Manzum İhtilâcnâmesi”. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 6, s.105-131. / E.Ersoy, (2015). İhtilâcnâmeler, *Beden Kitabı*, İstanbul. s. 61-72. / M. Yastı, (2015). “Yeni Bir Seḡir-nâme Yazması Üzerine”. *Türkiyat Mecmuası*, C. 25, S. 1, s. 275-314. / A. Mert, (2016). “Bir Seḡir-nâme Nüshası”. *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 4, S. 7, s. 220-232. / Ö. Daşdemir, (2016). “İngiltere Kütüphanelerinde Kayıtlı Dört Seḡir-nâme Üzerine”. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 11, s. 19-46. / Y. Top, (2016). “Süleymâniye Kütüphanesi'nde Yer Alan Bir Seḡir-nâme Örneḡi”. *Bartın Üniversitesi Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu*, Bartın: Bartın Üniversitesi Yayınları, s. 697-713. / Y. Z. Sümbüllü, (2016). “Yeni bir İhtilâc-nâme Nüshası Üzerine Deḡerlendirme”. *Türk-İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 6, s.174-196. / H. Yalap, (2017). “Yeni Bir İhtilâc-nâme/ Seḡir-nâme Nüshası”. *Journal of History Culture and Art Research*, C. 6, S. 3, s. 682-695. / S. Eroḡlu, (2017). “Seḡir-nâme A Copy In Riccardiana Library, Florence”. *Uludaḡ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S 33, s. 671-695. / K. Polat, (2018). “Yeni Bir İhtilâc-nâme Metni Üzerine Deḡerlendirmeler”. *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 14, s. 127-144. / L. Kurgun, (2018). “Bir İhtilâc-nâme Hakkında”. *Türk Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 6, S. 14, s. 60-75. / M. Kılıç, (2018). “Seḡir-nâmeler ve Latif'in Seḡir-nâmesi”. *Aḡrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 4, S. 2, s. 97-104. / S. Çakmak, (2018). “Vatikan Kütüphanesindeki Türkçe İhtilâc-nâme Nüshası”. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 19, s. 15-64. / B. Tetik, (2019). “Mehmet İlmî'nin Segir-nâme ve Çin-nâmesi”. *Batman Üniversitesi İslami İlimler Hakemli Dergisi*, C. 3, S. 2, s. 72-85. / İ. Kayaokay, (2020). “Yeni Bir İhtilâc-Nâme-Segir-Nâme Nüshası Üzerine”.

Bu yayınlar yanında hâlâ yurt içi ve yurt dışında çalışılmayı bekleyen birçok nüsha vardır.⁴ Tabii bunların yanına henüz varlığı bilinmeyen şahıs kütüphanelerindeki mecmualar arasında keşfedilmeyi bekleyenleri de eklemek gerekir. Bu çalışmada incelenecek seğirnâme; bir seğirme ve onun tabiri şeklinde düzenlenmiştir. Bu seğirnâme, 1929 Trabzon Araklı doğumlu olup Düzce Merkez'e bağlı Beyköy beldesi Değirmenbaşı Mahallesi'nde ikamet eden İsmail DEMİR⁵'in şahsi kütüphanesinde bulunan bir mecmuanın 132a-134b varakları arasında yer alır. Öncesinde; 121b-132a varakları arasında bir tabirname metni vardır. Tabirname metni 132a-5'te sona erip 132a-6. satırda seğirnâme metni başlamaktadır. "Hâzâ Segirnâme Budur" başlığını taşıyan metnin anlatımı nesirdir. Her sayfasında 13 satır olup metnin tamamı başlığıyla beraber 71 satırdır. Sayfa sonlarında müşir kaydı bulunmaktadır. Başlık kırmızı mürekkeple yazılmıştır ve her iki yanında çiçek motifleri vardır. İlk üç sayfa kenarında siyah mürekkeple göz resmi vardır. Metinde, metnin müellifi ya da müstensihine dair bilgi olmayıp telif veya istinsah yeri ve tarihi hakkında da herhangi bir kayıt yoktur.

Metinde 66 seğirme bulunmaktadır. Bu seğirmeler genel olarak uzuvların sağ ve sol yanlarının seğirmesi şeklindedir. Seğirmelerin sonucu iyi, kötü ya da kötü ahvalden iyi hâle geçiş şeklinde yorumlanmıştır. Metinde 51 iyi, 6 kötü ve 9 tane kötüden iyiye dönüşen seğirme yorumu görülür. Sırasıyla baş, alın, kafa, ense, kulak, kaş, göz, burun, yanak ağız, dudak, göz bebeği, dil, boğaz, boyun, omuz, pazu, dirsek, koltuk ve el ile ilgili seğirmeler yer almaktadır. Başın ortası ile başlar sol elin seğirmesi ile son bulur.

1. 2. Sırasıyla Seğirme Tablosu

<ul style="list-style-type: none"> • başının ortası • başının çevresi • başının sağ yanı • başının sol yanı • alının sağ yanı • alının sol yanı • kafası enseye • sağ kulağı • sol kulağı • sağ kulağının yumşağı • sol kulağının yumşağı • sağ kulağının delüğü • sol kulağının delüğü • sağ kulağının ardı • sol kulağının ardı • sağ kaşı • sol kaşı • iki kaşı bile • sağ gözile kaşı • sol gözile kaşı bile • sağ gözün içi 	<ul style="list-style-type: none"> • sağ göziğin puvarı • sol göziğin puvarı • burnu • burnunun içi • burnunun sağ yanı • burnunun sol yanı • burnunun sağ delüğü • burnunun sol delüğü • sağ yanağı • sol yanağı • ağzının sağ yanı • ağzının sol yanı • yukarı tutağı • aşağı tutağı • sol göziğin bebegi • iki tutağı bile • dili seğirse • ağız • boğaz • boynunun sağ yanı • boynunun sol yanı
---	--

Atlas International Refereed Journal On Social Sciences, Vol:6 Issue: 26 Year: 2020 pp:219-239. / A. Gökdemir, (2020). "Abdulganî Bin Abdulcelîl Geredevî'nin Risâle-i Segürnâme'si". Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 44 s. 45-60.

⁴ Detaylı bilgi için bkz İ. Kayaokay, "Yeni Bir İhtilâc-Nâme-Segir-Nâme Nüshası Üzerine", Atlas International Refereed Journal On Social Sciences, Vol:6 Issue: 26 Year: 2020 pp:219-239

⁵ Haziran 2020'de vefat etmiştir.

<ul style="list-style-type: none"> • sol gözün içi • sağ gözün kıyruğı kapağı • sol gözün kıyruğı kapağı • sağ gözün aşığa kapağı • sol gözün aşığakapağı • sağ gözün yukarı kirpügi • sol gözün yukarı kirpügi • sağ gözün aşığa kirpügi • sol gözün aşığa kirpügi • sağ gözün çevresi • sol gözün çevresi • sağ gözün bebegi 	<ul style="list-style-type: none"> • boynunun küllisi • sağ omuzı • sol omuzı • iki omuzı bile • sağ bāzūsı • sol bāzūsı • sağ dirsegi • sol dirsegi • sağ koltuğı • sol koltuğı • sağ eli • sol eli
--	--

1. 3. Metinde Seğirmesi İyi Haberlere Yorulan Organ ve Bölümleri

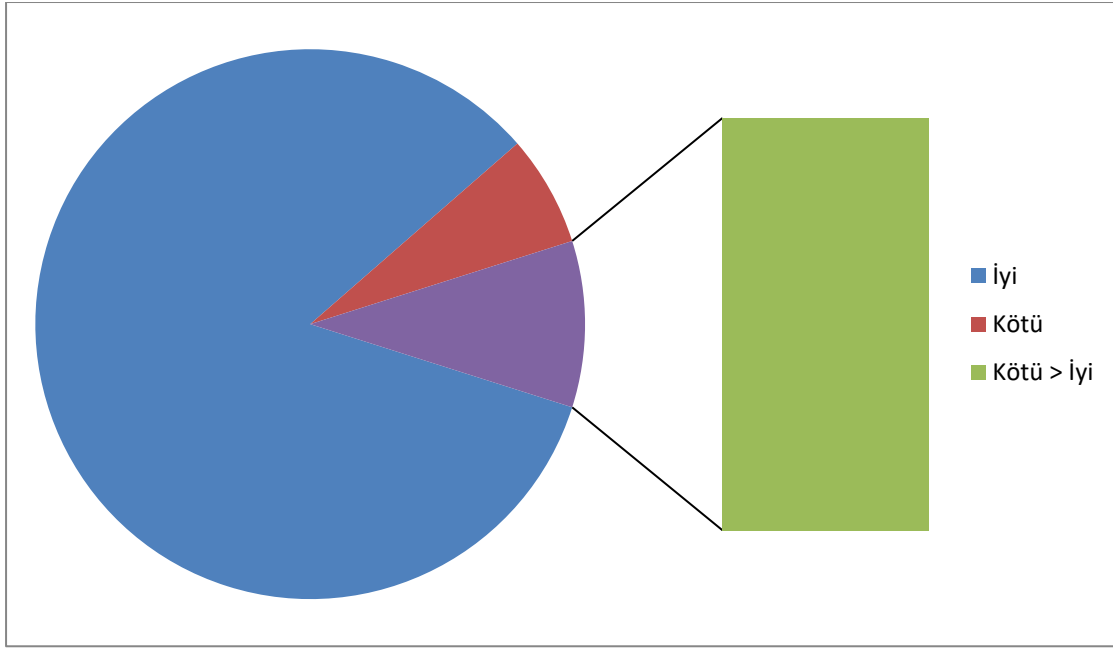
<ul style="list-style-type: none"> • başının ortası • başının çevresi • başının sağ yanı • başının sol yanı • alnın sağ yanı • alnın sol yanı • sağ kulağı • sağ kulağının yumşığı • sol kulağının yumşığı • sağ kulağının delügi • sağ kulağının ardı • sol kulağının ardı • sağ kaşı • sol kaşı • iki kaşı bile • sağ gözile kaşı • sol gözün içi • sağ gözün kıyruğı kapağı • sol gözün kıyruğı kapağı • sol gözün aşığakapağı • sağ gözün yukarı kirpügi • sol gözün yukarı kirpügi • sağ gözün aşığa kirpügi • sol gözün aşığa kirpügi • sol gözün çevresi 	<ul style="list-style-type: none"> • sağ gözün bebegi • sağ gözün puvarı • sol gözün puvarı • burnı • burnunun içi • burnunun sağ yanı • burnunun sağ delügi • sağ yanığı • ağzının sağ yanı • ağzının sol yanı • yukarı tutağı • aşığa tutağı • iki tutağı bile • dili seğirse • ağılı • boynunun sağ yanı • boynunun küllisi • sağ omuzı • sol omuzı • iki omuzı bile • sağ bāzūsı • sol bāzūsı • sol dirsegi • sol koltuğı • sağ eli • sol eli
--	---

1. 4. Metinde Seğirmesi Kötü Haberlere Yorulan Organ ve Bölümleri

<ul style="list-style-type: none"> • kafası eñseyle • sol kulağının delügi • sol kulağı • sağ gözün içi • sağ gözün aşığa kapağı • sol gözün bebegi
---

1. 5. Metinde Seçirmesi Kötüden İyiye Dönüşen Haberlere Yorulan Organ ve Bölümleri

- sol gözile kaşı bile segirse
- sağ gözün çevresi
- burunun sol yanı
- burunun sol delüğü
- sol yanağı
- boğazı
- boyunun sol yanı
- sağ dirseği
- sağ koltuğu

Grafik: Seçirme ve Yorum Grafiği

2. DİL VE İMLA ÖZELLİKLERİ

Harekesiz nesih ile yazılan metinde az sayıda hareketli kelime de yer almaktadır. Türkiye Türkçesinde bugün kullanılmayan (azaçuk, aşığa, ucun gibi) kelimeler de kullanılmıştır. Aynı zamanda “şād” kelimesi “şāz” (şāzlık) biçiminde yazılmıştır. Bu durum okuyucuya metnin tarihi hakkında bir ipucu vermektedir. Biliyoruz ki ð (zel) harfi 15. yüzyıla kadar ð (dal) harfinden önce uzun veya kısa sesli bulunduğu zaman ð (dal) yerine kullanılmıştır (Timurtaş, 2008: 81). Bundan yola çıkarak eserin 15. yüzyıl ve öncesinde yazılmış olduğu söylenebilir.

Metin Eski Anadolu Türkçesi dil hususiyetlerini açık bir şekilde taşımaktadır. Türkiye Türkçesinde düz ünlü barındıran ekler dönemin gereği düz ünlülerden sonra yuvarlak ünlü ile yazılmıştır. Yuvarlaklaşma dönemin ana özelliklerindedir. Geniş zaman eki (bilür), ilgi eki (kimsenün/üç örnekte düz dar ünlü ile göziñ), sıfat fiil eki (istedügin), zarf fiil eki (sevinüp), çeşitli yapım ekleri ve kelime tabanları (azaçuk, eylük, eyü, delük, kayğılu, puñar) yuvarlak ünlü ile teşkil edilmiştir. İki örnekte omuz kelimesi ek aldığı ikinci hecedeki vurgusuz orta hece, varlığını korumuş düşmemiştir (omuzı). Üçüncü tekil şahıs iyelik eki düz dar ünlü ile yazılmıştır

(burnı, sözi, oğlu). Ayrılma hal eki ötümlü şekli ile yazılmıştır (çokdan, düşden). Yüklemler istek kipi ile çekimlenmiştir (göre, gele, bula, sevine).

Metin öğretici bir eser olduğu için sade, anlaşılır bir dille yazılmıştır. Segirmesinden bahsedilen organ ve bölümlerin isminden önce “eğer” bağlacı kullanılmıştır. Segiren uzuvlar baştan ayağa doğru sıralanmıştır.

3. METİN

[132a]

(6) **Hāzā segirnāme budur** (7) eger bir kimsenün **başınun ortası** (8) **segirse** māl bula ve pādşahlığa lāyık ise pādşāh (9) ola eger **başınun çevresi** **segirse** ulu[lu]k ve devlet bula (10) eger **başınun sağ yanı** **segirse** bir kavım üzerine hükm ide⁶ (11) eger **başınun şol yanı** **segirse** oğlu ucundan veyā (12) bir dōst ucundan eylük göre eger **alnuñ sağ** (13) **yanı** **segirse** yola sefer ideyine tiz gele eger **alnuñ şol**

[132b]

(1) **yanı** **segirse** istediğin bula murādın hāşıl ola (2) eger **kafāsı eñseyle** **segirse** māl-ı dünyā ucunda azaçuk (3) kayğu çeke eger **sağ kulağı** **segirse** eyü söz eşidüp se-(4) vine eger **şol kulağı** **segirse** anı yaramazlığıla aņalar eşidüp (5) melül ola eger **sağ kulağınun yumşağı** **segirse** ceng ide (6) sözi ilden üstün ola eger **şol kulağınun yumşağı** (7) **segirse** ululuk ve devlet bula eger **sağ kulağınun delügi** (8) **segirse** azaçuk hastalık çeke eger **şol kulağınun delügi** (9) **segirse** bir dōstdan eylük göre eger **sağ kulağınun** (10) **ardı** **segirse** sözi üstün ola eger **şol kulağınun** (11) **ardı** **segirse** bir dōst anı eylügile aņa eger **sağ kaşı** (12) **segirse** şāzlık bula eger **şol kaşı** **segirse** sevinüp (13) şāz ola eger **iki kaşı bile** **segirse** bir dōst dīdārın

[133a]

(1) görüp şevine eger **sağ gözile kaşı** **segirse** niyetine (2) murādına irişe eger **şol gözile kaşı bile** **segirse** (3) kaygulu olup yine tiz şevine eger **sağ gözün içi** (4) **segirse** eyü hū[y]dan yavuz hūya dōne eger **şol gözün** (5) **içi** **segirse** murā[d] ucundan sevinüp şāz ola eger **sağ** (6) **gözün kuyruğı kapağı** **segirse** gāyet şāzlığa irişe (7) eger **şol gözün kuyruğı kapağı** **segirse** ceng ide (8) ‘ākıbet gālīb ola eger **sağ gözün aşığa kapağı** (9) **segirse** melül ola belki ağlaya eger **şol gözün** (10) **aşığa kapağı** **segirse** şāzlık ve rāhatlık bula eger **sağ** (11) **gözün yukarı kirpügi** **segirse** bir kimse göre ki, çokdan (12) görmemiş ola eger **şol gözün yukarı kirpügi** **segirse** (13) sevinüp murādına hāşıl ola eger **sağ gözün aşığa**

[133b]

(1) **kirpügi** **segirse** bir uludan çok fā’ide dege eger **şol gözün** (2) **aşığa kirpügi** **segirse** kendiyi söyleyeler eger **sağ gözün** (3) **çevresi** **segirse** azaçuk hastelik göre yine tiz şāgala (4) eger **şol gözün çevresi** **segirse** nagāh şevine eger **sağ** (5) **gözün bebegi** **segirse** bir ‘illetden yā bir zaħmetden hālāş (6) ola eger **şol gözün bebegi** **segirse** halk diline (7) düşe eger **sağ gözün puñarı** **segirse** sevinüp (8) şāz ola eger **şol gözün puñarı** **segirse** oğlu ola (9) eger **burnı** **segirse** şāzlık ve baylık bula eger **burnınun** (10) **içi** [**segirse**] adı sağ çıka eger **burnınun sağ yanı** **segirse** (11) ceng ide ‘ākıbet gālīb ola

⁶ Sonradan derkenara yazılmış.

eger burnunun şol (12) yanı segirse kaygılı olup yine sevine eger burnunun (13) sağ delügi segirse sevine şāz ola eger burnunun şol

[134a]

(1) delügi segirse kaygılı olup tiz sevine eger sağ yanağı (2) segirse haste şihhat bula sevine eger şol yanağı segirse (3) bir iş işleye ki andan üşene eger ağzının sağ (4) yanı segirse ululuk devlet bula eger ağzının şol yanı (5) segirse şāzlığa irişe eger yukarı tutağı segirse (6) gālib gele öpüşe eger aşāğa tutağı segirse düşmānın (7) zelil ider eger iki tutağı bile segirse dōstın göre (8) ba'zılar dir ceng ide ba'zılar der dōstıla öpüşe (9) eger dili segirse ceng ide eger anlı segirse eylügile yād (10) ideler eger boğazı segirse hōş ta'ām yiye ba'zılar dir (11) gāmnāk ola eger boynunun sağ yanı segirse māl eline gire (12) eger boynunun şol yanı segirse māl-ı dünyā eline gire ammā (13) incinmegile hārac ide eger boynunun küllisi segirse şadağa vire

[134b]

(1) sanki üzerinden belā-yı 'azīm def' ola eger sağ (2) omuzı segirse huzūr ile geçine eger şol omuzı (3) segirse şāzlık ve eylük bula eger iki omuzı bile segirse (4) ceng ide gālib ola eger sağ bāzūsı segirse şāzlık (5) ve 'izzet bula ba'zılar dir er ise 'avrat kuça 'avrat (6) ise er kuça eger şol bāzūsı segirse şāzlık ve 'izzet (7) bula ba'zılar dir er ise yār bula ba'zılar dir eylük aña eger (8) sağ dirsegi segirse düşmān bilür bir gam guşsa çeke yine tiz (9) şāz ola sevine eger şol dirsegi segirse māl-ı dünyā eline gire (10) sevine eger sağ koltuğı segirse bir guşsa çeke yine tiz (11) sevine eger şol koltuğı segirse bir düşden şāz (12) olup gāyet sevine eger sağ eli segirse çok māl eline (13) gire eger şol eli segirse ululuk ve devlet bula temmet

4. SONUÇ

Üzerinde çalıştığımız seğirnāme genel itibariyle sade dille yazılmıştır. Öğretici bir metindir. Eserin müstensihî ve istinsah yeri belli değildir. İmla ve şekil özelliklerinden yola çıkarak 15. yüzyıl ve öncesinde yazılmış olduğu söylenebilir. Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini barındırmaktadır.

Gerek kelime tabanında gerekse eklerde Eski Anadolu Türkçesi döneminde yuvarlak ünlülü kullanılan bir kısım eklerin düz ünlülü şekilleri görülmektedir. Bu nedenle geçiş dönemi özelliği taşıdığını ifade etmek yanlış olmaz kanaatine varılmıştır.

Metinde 51 iyi, 6 kötü ve 9 tane kötüden iyiye dönüşen seğirme yorumu görülür. Seğirmelerin yorumlarının çoğunlukla olumlu olması insanların geleceğe ümitle bakma gereksinimlerinin bir yansıması olarak yorumlanabilir. Ayrıca hayra yormanın toplum tarafından daha hoş karşılanması ve olumlu yorumların insan psikolojisindeki sağaltıcı yönü de bu durumda etkili olmuştur denebilir.

Kaynaklar

Çakmak, S. (2018). "Vatikan Kütüphanesindeki Türkçe İhtilac-nāme Nüshası". *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 19, s. 15-64.

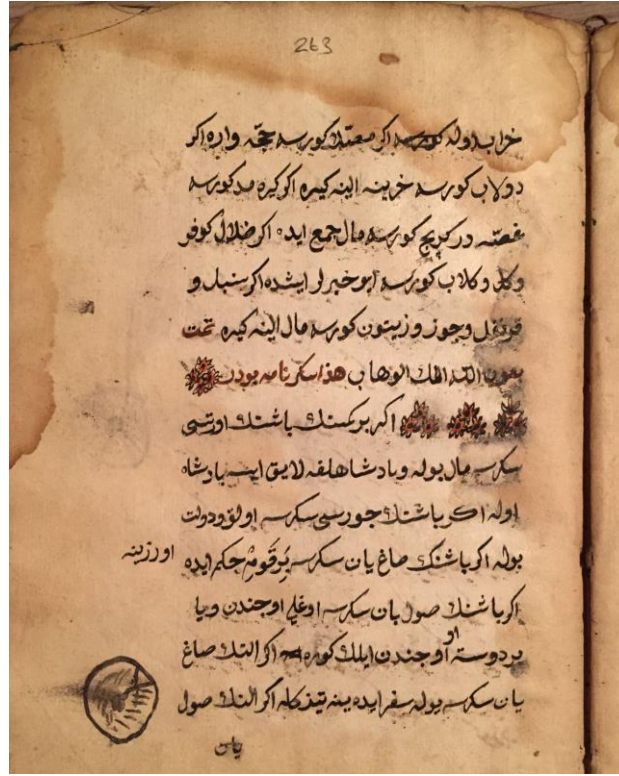
Daşdemir, Ö. (2016). "İngiltere Kütüphanelerinde Kayıtlı Dört Seğir-nāme Üzerine". *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 11, s. 19-46.

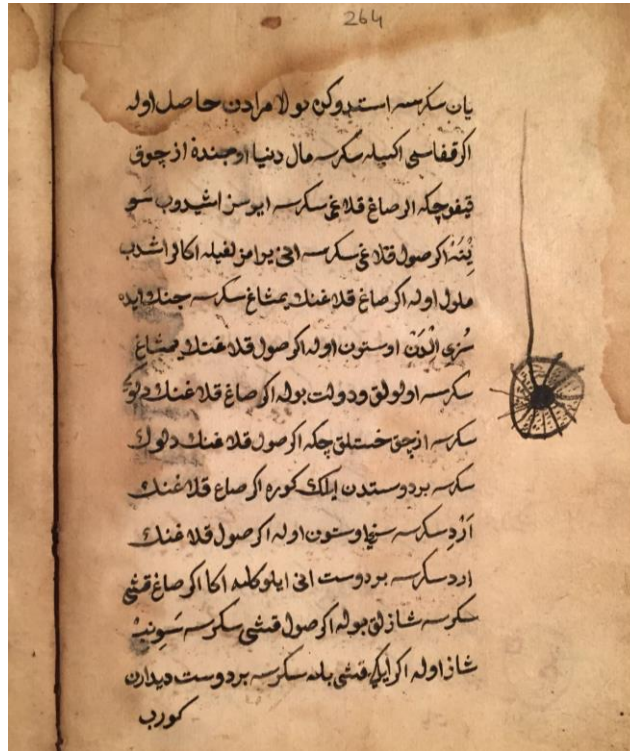
- Eroğlu, S. (2017). “Seğir-nâme A Copy In Riccardiana Library, Florence”. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S 33, s. 671-695.
- Ersoy, E. (2015). *İhtilâcnâmeler, Beden Kitabı*, İstanbul. s. 61-72.
- Ersoylu, H. (1989). “Seğir-nâme”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 27-48.
- Ersoylu, H. (1995). “Seğir-nâme II”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, s. 99-145.
- Gökdemir, A. (2020). “Abdulganî Bin Abdulcelîl Geredevî'nin Risâle-i Segürnâme'si”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 1, S. 44 s. 45-60.
- Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr> [Erişim: 22.12.2020]
- Karaatlı, R. (1999). “Türkçe Bir Seğir-nâme Üzerine”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S. 42, s. 89-126.
- Kayaokay, İ. (2020). “Yeni Bir İhtilâc-Nâme-Segir-Nâme Nüshası Üzerine”. *Atlas International Refereed Journal On Social Sciences*, Vol:6 Issue: 26 Year: 2020 pp:219-239
- Kete, A. (2008). *Segür-nâme; İnceleme-Metin-Dizin*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Kılıç, M. (2018). “Seğir-nâmeler ve Latif'in Seğir-nâmesi”. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 4, S. 2, s. 97-104.
- Kurgun, L. (2018). “Bir İhtilâc-nâme Hakkında”. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 6, S. 14, s. 60-75.
- Mert, A. (2016). “Bir Seğir-nâme Nüshası”. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 4, S. 7, s. 220-232.
- Özçelik, S. (1996). “Bir İhtilâc-nâme Üzerine”. *Millî Folklor Dergisi*, S. 31, s. 98-111.
- Özergin, M. K. (1967). “Eski Bir Seyirme-nâme”. *Türk Folklor Araştırmaları*, S. 211, s. 4331-4332.
- Özyaşamış Şakar, S. (2010). “Bir Tür Fal Kitabı: İhtilâc-nâme”. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Sayı 22, s. 213-228.
- Polat, K. (2018). “Yeni Bir İhtilâc-nâme Metni Üzerine Değerlendirmeler”. *Türük Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 14, s. 127-144.
- Sertkaya, A. G. (2011). “Bilinmeyen Bir Seğir-nâme Yazması”. 38. ICANAS, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, s. 1533-1560.
- Süer, F. R. (2011). “Bir Seğir-nâme Örneği”. *Turkish Studies*, C. 6, S. 4, s. 287-304.
- Sümbüllü, Y. Z. (2007). “Seğir-nâme ve Segirmek Manaları Üzerine Bir İnceleme”. *Atatürk Üni. Türkiyat Araştırmaları Enst. Dergisi*, S. 32, s. 53-69.
- Sümbüllü, Y. Z. (2010). *Seğirnâme*, Erzurum: Fenomen Yayınları.
- Sümbüllü, Y. Z. (2016). “Yeni bir İhtilâc-nâme Nüshası Üzerine Değerlendirme”. *Türk-İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 6, s.174-196.
- Sümbüllü, Y. Z. ve Gözitok, M. A. (2014). “Gaybî Bir İlim Şubesi Olarak İhtilâc-nâmeler ve Mevlana Sevâdî'nin Manzum İhtilâcnâmesi”. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 6, s.105-131.
- Tarama Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr> [Erişim: 22.12.2020]
- Tatçı, M. (1993). “Türk Edebiyatındaki Seğir-nâme ve Çin-nâme Türlerinden Birer Örnek”. *Türk Dili Araştırmaları*, S. 87, s. 237-242.

- Tetik, B. (2019). “Mehmet İlmî’nin Segir-nâme ve Çın-nâmesi”. *Batman Üniversitesi İslami İlimler Hakemli Dergisi*, C. 3, S. 2, s. 72-85.
- Timurtaş, F. K. (2008), *Osmanlı Türkçesine Giriş I*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Top, Y. (2016). “Süleymâniye Kütüphanesi’nde Yer Alan Bir Seğir-nâme Örneği”. *Bartın Üniversitesi Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu*, Bartın: Bartın Üniversitesi Yayınları, s. 697-713
- Yalap, H. (2017). “Yeni Bir İhtilâc-nâme/ Seğir-nâme Nüshası”. *Journal of History Culture and Art Research*, C. 6, S. 3, s. 682-695.
- Yastı, M. (2015). “Yeni Bir Seğir-nâme Yazması Üzerine”. *Türkiyat Mecmuası*, C. 25, S. 1, s. 275-314.

6.TIPKIBASIM

132a

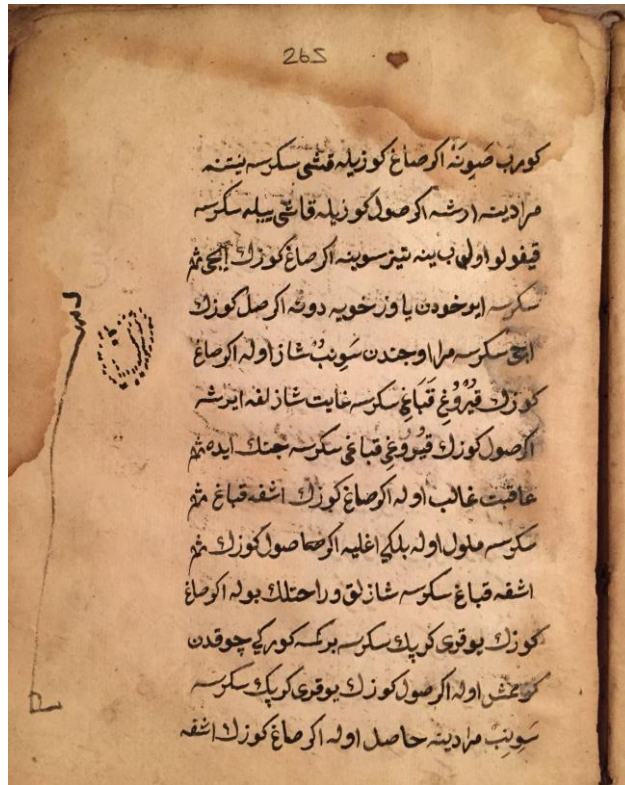
132b

TÜRÜK

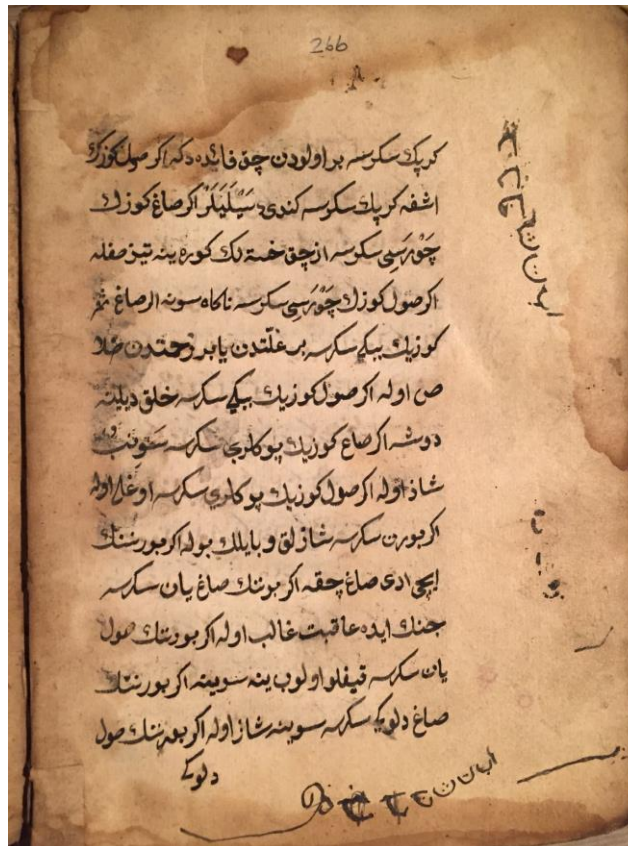
Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2021, Yıl 9, Sayı: 24

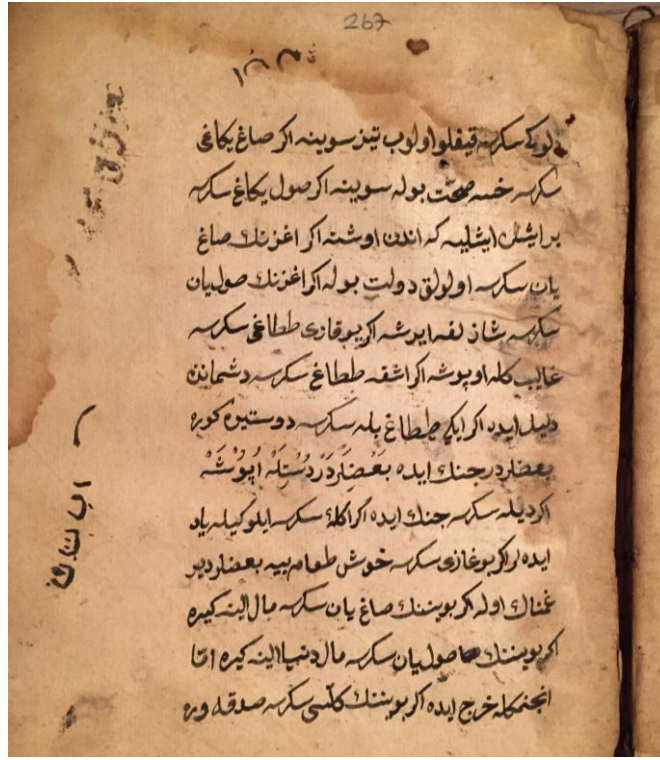
Issn: 2147-8872

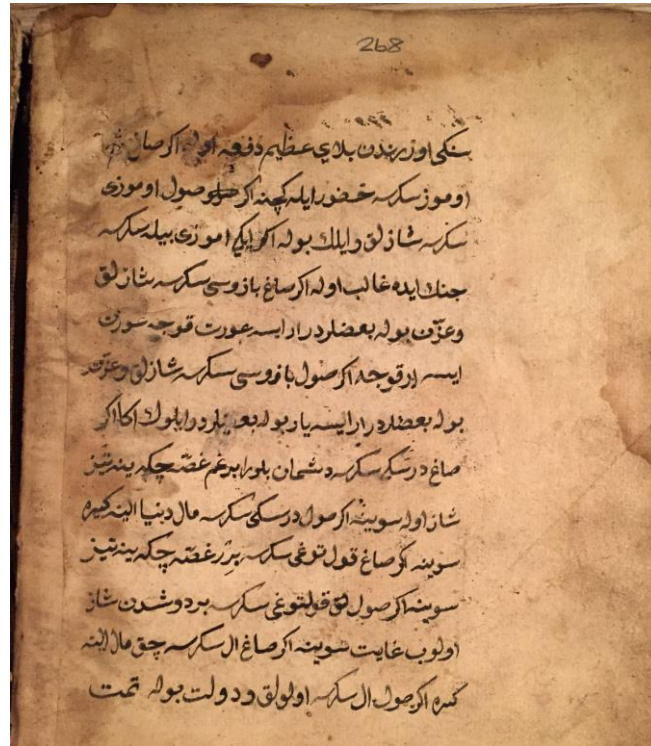
133a

133b

134a

134b

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2021, Yıl 9, Sayı: 24

Issn: 2147-8872